

УДК 615.838:338.48

Стадник Д.Г.¹, Мамотенко Д.Ю.²

¹ студ. гр. ГФ-114м, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

² канд. екон. наук, доцент, НУ «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя

СУЧАСНІ ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ

Санаторно-курортна галузь відіграє важливу роль у системі охорони здоров'я, рекреації та туризму, забезпечуючи не лише лікування, але й профілактику захворювань, відновлення фізичного й емоційного стану людини. В умовах глобалізації, урбанізації та зростання рівня стресу в суспільстві потреба у високоякісних wellness- і spa-послугах постійно зростає. Саме тому актуальним є вивчення сучасних тенденцій і перспектив розвитку цієї галузі, яка все активніше інтегрується у міжнародний ринок оздоровчих послуг та набуває стратегічного значення для розвитку туризму в Україні.

Згідно з класифікацією ISPA, сучасна spa-індустрія охоплює декілька основних форматів: Day Spa (заклади короткотривалих естетичних процедур), Resort Spa або Hotel Spa (інфраструктурно пов'язані з курортами та готелями),

Destination Spa (комплексні програми оздоровлення), Mineral Springs Spa (на основі природних мінеральних джерел), Medical Spa (поєднання традиційних медичних практик і wellness-технологій), а також Club Spa і Cruise Spa, які функціонують у спортивних клубах або на круїзних суднах. Така систематизація відображає еволюцію оздоровчого ринку, від вузькоспеціалізованих медичних закладів до інтегрованих багатофункціональних комплексів, орієнтованих на різні цільові аудиторії та рівні доходів [1].

За даними Global Wellness Institute за 2024 рік обсяг світової wellness-економіки перевищив 5,6 трлн доларів США, що становить 5,4 % глобального ВВП. Із цієї суми близько 1,3 трлн доларів припадає на spa-послуги, які демонструють стійку динаміку зростання (близько 9 % щороку). У Європі spa-і wellness-напрями займають провідні позиції за обсягами споживання: щороку понад 20 млн європейців відвідують курорти, а внутрішній туризм становить майже 90 % усіх клієнтів. Домінуючою групою споживачів залишаються жінки та люди старше 50 років, основними мотиваційними чинниками яких є відновлення сил, зняття стресу, профілактика захворювань і психологічна релаксація [2].

Сучасна spa-індустрія характеризується тенденцією до персоналізації послуг, інтеграції технологій та розвитку інноваційних напрямів. У 2025 році ключовими трендами стають цифровізація сервісу, поєднання традиційних методів з біотехнологічними рішеннями, розвиток концепції mental well-being та holistic spa, а також орієнтація на сталий розвиток і екологічну відповідальність [2]. Активно впроваджуються елементи штучного інтелекту (AI Wellness Platforms), які дозволяють створювати індивідуалізовані оздоровчі програми з урахуванням віку, стану здоров'я, рівня фізичної активності та харчових звичок клієнтів. Значну увагу приділяють екодизайну споруд, енергоефективності та використанню відновлюваних ресурсів, що відповідає принципам ESG-менеджменту у сфері гостинності.

Особливу роль у формуванні конкурентних переваг відіграє дизайн простору, емоційна складова сервісу та використання інноваційних підходів до

взаємодії з клієнтом. За результатами дослідження Deloitte (2025), понад 60 % клієнтів обирають заклади, що пропонують індивідуальні wellness-програми, а більше 70 % отримують інформацію про курорти через онлайн-платформи та соціальні мережі. Таким чином, цифровізація стає не лише інструментом маркетингу, а й елементом операційного управління та побудови стійкої клієнтської лояльності [3].

Важливою складовою розвитку санаторно-курортного туризму є посилення його взаємозв'язку з екологічним туризмом, який формує ціннісний фундамент сталого споживання. Екотуризм у країнах Європейського Союзу поступово перетворюється на стратегічний напрям розвитку туристичної індустрії, де екологічна відповідальність поєднується з економічною ефективністю та соціальними інноваціями. Впровадження екологічних стандартів у санаторно-курортних закладах – зокрема сертифікацій EU Ecolabel та Green Key сприяє зниженню антропогенного навантаження, збереженню природних ресурсів і формуванню позитивного іміджу територій. У цьому контексті екологічний менеджмент стає не лише елементом корпоративної соціальної відповідальності, а й конкурентною перевагою на міжнародному ринку оздоровчого туризму [4].

В умовах воєнного стану та процесу післявоєнного відновлення санаторно-курортна галузь України набуває нового стратегічного значення як елемент системи національної реабілітації, соціальної підтримки населення та відновлення людського потенціалу. Вона поєднує світові тенденції сталого розвитку з українськими традиціями курортології, унікальними природними ресурсами та соціальною місією з відновлення здоров'я військовослужбовців, ветеранів і цивільного населення, постраждалого від війни. Сьогодні санаторно-курортні установи перетворюються на центри медико-психологічної допомоги, фізичної реабілітації та психоемоційної адаптації, де поєднуються сучасні wellness-технології з доказовими методами медицини відновлення.

Великий потенціал розвитку галузі базується на використанні природних лікувальних факторів: мінеральних джерел, грязей, кліматичних умов, а також на

модернізації історичних курортів, таких як Трускавець, Моршин, Хмільник, що можуть стати осередками відновлювального туризму. Пріоритетними напрямками є створення реабілітаційно-оздоровчих кластерів, розвиток національної мережі wellness & spa-центрів із фокусом на посттравматичну реабілітацію та інтеграцію стандартів ЄС у сфері безбар'єрності та інклюзивного сервісу.

Післявоєнне відновлення відкриває можливості для залучення міжнародних інвестицій і грантових програм, спрямованих на відбудову рекреаційної інфраструктури. Галузь переходить від лікувально-реабілітаційної до превентивно-оздоровчої моделі, що поєднує фізичне відновлення з психосоціальною стабілізацією. Стратегічними орієнтирами стають розвиток есо-spa та медичного туризму, впровадження digital-detox програм, створення умов для відновлення військових та їхніх сімей, а також підготовка фахівців з медико-психологічної реабілітації.

Інтеграція принципів сталого розвитку, екологічної сертифікації та міжнародного партнерства забезпечує галузі можливість відновитися на якісно новому рівні, як економічно ефективна, соціально відповідальна й екологічно орієнтована система. Таким чином, у післявоєнний період санаторно-курортна галузь України стає не лише інструментом оздоровлення, а й ключовим чинником національної стійкості, соціальної інтеграції та економічного зростання. Її модернізація та інноваційний розвиток відповідно до світових трендів: діджиталізації, персоналізації та сталого управління сприятимуть зміцненню позицій України на глобальному ринку wellness-туризму та формуванню культури здорового способу життя як основи післявоєнного відновлення суспільства.

Список використаних джерел:

1. International Spa Association (ISPA). ISPA 2024 Industry Study: Defining Global Standards. URL: <https://experienceispa.com/research> (date of access: 21.10.2025).
2. Global Wellness Institute. URL: <https://globalwellnessinstitute.org/> (date of

access: 21.10.2025).

3. Deloitte. Global Hospitality & Wellness Trends Report 2025. URL: <https://www.deloitte.com/> (date of access: 21.10.2025).

4. Mamotenko D., But T. Analysis of ecological tourism in the European Union: strategic guidelines for development. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*. 2025. Vol. 3, no. 33. P. 10–27. URL: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2025-3/33-01> (date of access: 20.10.2025).